

AZ 1918—19-ES FORRADALMAK MISKOLCI ESEMÉNYEI A PLAKÁTOK TÜKRÉBEN

VERES LÁSZLÓ

Az 1960-as évek második felében végzett helytörténeti kutatások és publikációk helyes értékelést nyújtanak az 1918—19-es forradalmak miskolci eseményeiről. Az eredmények összegezése alapján a fő jellemvonások a következő vázlatot adják: A forradalmak fordulópontot, minőségi változást jelentettek Miskolc és Borsod megye munkásmozgalmának fejlődésében. E változás az országos tendenciákkal egyező és eltérő vonások hordozója. Arányukat az események menetében a megye és Miskolc munkásmozgalmának sajátos történeti fejlődése alakította ki.¹ A polgári demokratikus forradalom és a Tanácsköztársaság miskolci eseményeiről kialakított kép finomítására egy sajátos segédeszköz felhasználásával nyílik lehetőség, és pedig a forradalmak idején Miskolcon kiadott plakátanyag összefüggéseinek feltárásával.

A plakátok, mint nyomdai termékek az elektromos-tömegkommunikációs eszközök megjelenéséig, a röpiratok és sajtótermékek mellett, a tömeginformálás leghatékonyabb eszközei voltak. Ez a funkció fokozottan érvényesült széles tömegek aktivitását kiváltó társadalmi mozgalmak esetén. Nem véletlen, hogy az 1918—1919-es forradalmi mozgalmak időszakában — mely a magyar történelemben soha nem látott méretű tömegmozgalmakat hozott felszínre — szerepük rendkívül fontossá vált. A plakátok az informálás mellett pszichológiai funkciókat is teljesítettek, mikor az aktuál-politikai célkitűzések a tömeghangulat magas szinten tartását követelték meg.

A miskolci Herman Ottó Múzeum Legújabbkori Történeti Dokumentációjának egyik jelentős gyűjteményegységét alkotja az 1918—1919-es dokumentációs anyag. Közülük helytörténetírásunk szempontjából elsősorban fontos az a 120 darab plakát, melyet Miskolcon nyomtattak és terjesztettek. E nagy számú falragasz egyúttal fejlett nyomdaiparra is utal.

Az 1910-es években tizenegy, összesen 99 munkást foglalkoztató nyomda működött Miskolcon.² A háború gazdasági életet centralizáló hatását a nyomdaiparban is érezte. 1918 derekán a két legjelentősebb miskolci nyomda: a Klein és Ludvig, valamint a Szelényi nyomda *Klein, Ludvig és Szelényi nyomda r.-t.* néven egyesült. Az üzem 42 munkással Magyarország 1261 nyomdája között a huszonegyedik volt, vidéken az egyik legnagyobb.³ Az 1918—19-es események miskolci plakátanyagának túlnyomó részét e „Klein, Ludvig és Szelényi r.-t.” nyomdában állították elő.

Ha a plakátok az információs és pszichológiai funkcióikat teljesítették, akkor egyben a legfontosabb eseményeket is dokumentálják. Hitelességük

hatékonyságuknak bizonyítéka. A plakátok minden esetben az 1918—1919-es forradalmak miskolci eseményeinek kiemelkedő állomásait regisztrálják, s összefüggő képet alkotnak. Tájékoztatnak a miskolci polgári forradalom és proletárhatalom fejlődéséről.

Az első világháború végén felerősödő bel- és külpolitikai problémák Miskolc lakosságának aktivitását is megnövelték. A tömegmozgalmak számára egyedül a Szociáldemokrata Párt nyújtott szervezeti keretet. A polgárságot felkészületlenül találták az események,⁴ vagy meglevő szervezeti keretek közt — a törvényhatósági bizottságot felhasználva — akartak változásokat elérni.⁵ Az 1918 januárjában lezajlott kormánypolitikai fordulat után a *Szociáldemokrata Párt* továbbra is a baloldali polgári pártokkal való szövetség kialakítására törekedett és tömegbefolyását szélesítette.⁶ E törekvések jegyében tartott az SZDP miskolci szervezete 1918. október 21-én nagygyűlést. A gyűlésen Reisinger Ferenc a miskolci szociáldemokraták vezetője a polgárságot vádolta „tunyaságáért, hogy nem reagál a nagy társadalmi kérdésekre”. A Szociáldemokrata Párt október 13-i kongresszusának határozatait ismertették a hallgatósággal, mely tovább növelte a Párt tömegbefolyását Miskolcon.⁷ Az október 20-a körül megjelent plakátok már a hatalom átvételének igényét hirdetik. Jelzik azt a változást, mely október 25-én — a *Magyar Nemzeti Tanács* megalakulásával — elkezdődött.

„Munkások

Döntő harcok ideje jött reánk!

Az országgyűlésen dühöngő nyers erőszak fellázítja vérünket és cselekvésre készítet.

A haza tulajdonosai a grófok és szolgálók veszett kutya módjára rátörték a népjogokért küzdő ellenzéki pártokra. Továbbra is nyomorúságban és jogtalanságban akarják tartani Magyarországot dolgozó munkásnépet, továbbra is ki akarják szipolyozni Magyarország polgárságát. Hogy ezt elérhessék, az „őrült kappan” Tisza István vezetése mellett magát a törvényt is fel akarják rúgni.

Munkások!

A grófok forradalmára feleljen a munka forradalma!
Ne tűrjétek az erőszakot. Ne tűrjétek továbbra is a nyomort, a jogtalanságot, az osztályuralmat.

Készüljétek! Ha elhangzik hívó szavunk, hagyjátok abba a munkát; ki az utcán forradalmi tüntetésekre az egész ország munkásaival egyetemben.

Le a nép elnyomóival!

Pusztuljanak a grófok és szolgálók!

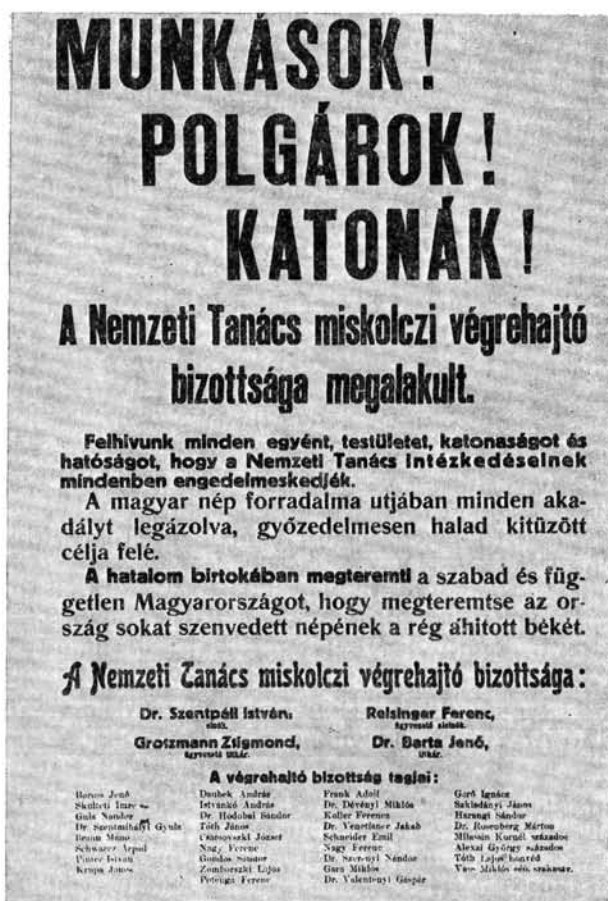
Munkástársak! Csak láncaitokat veszíthetitek, de egy egész világot megnyerhettek!

Legyetek készenlétben!”

(Lásd a függelék 1. számú plakátját. A továbbiakban a függelékben közölt plakátokra zárójeles dőlt számokkal utalunk.)

A politikai események gyors pergése cselekvésre készítette a miskolci polgárságot is. Nem kis szerepe volt ebben a szociáldemokraták szövetségi poli-

tikájának. A miskolci szociáldemokraták szervezkedése és a *Magyar Nemzeti Tanács* megalakulása hatására október 27-én létrejött a *Polgári Radikális Párt* miskolci csoportja. A SzDP és a Polgári Radikális Párt miskolci csoportja közt kialakult kapcsolat előre vetítette a forradalom menetét, jellegét. Ugyanakkor a miskolci polgárság legbefolyásosabb képviselői a törvényhatósági bizottság munkáján keresztül is befolyásolták az események menetét.⁸ A SzDP helyi szervezete és a Polgári Radikális Párt miskolci csoportja október 29-én már közösen szervezett nagygyűlést. Itt bejelentették a Magyar Nemzeti Tanácshoz való csatlakozásukat és követelték, hogy ismerjék el törvényes hatalomnak a Nemzeti Tanácsot.⁹ Másnap pedig a két párt képviselőiből megalakult a Nemzeti Tanács miskolci végrehajtó bizottsága (2, 1. kép).¹⁰ A Nemzeti Tanács végrehajtó bizottságának megalakulása után november első napjai-

1. kép: A Magyar Nemzeti Tanács miskolczi végrehajtó bizottságának megalakulásáról tájékoztató plakát

POLGÁRTÁRSÁK!

**A Magyar Nemzeti Tanács
az egész országra nézve átvette
a kormányhatalmat.**

Budapest egész helyőrsége és államrendőrsége nagy lelkesedéssel csatlakozott a Nemzeti Tanácshoz, amely felhívta városunkat is a csatlakozásra.

Megalakult Miskolcson is a Nemzeti Tanács végrehajtó bizottsága,
amelyhez csatlakozott a város egész helyőrsége és **összes polgársága s a végrehajtó hatalmat a mai napon átvette.**

Felszólítjuk a város hazafias és ontudatos lakosságát, hogy a fennálló rendet és a nyugalmat őrizze meg, a Végrehajtó Bizottságot nehéz működésében támogassa, utasításához és rendelkezéséhez mindenben alkalmazkodjék.

Bejelentjük azt is, hogy Borsodvarmegye tisztikara csatlakozott a Magyar Nemzeti Tanácshoz.

**A Magyar Nemzeti Tanács
miskolci végrehajtó bizottsága.**

2. kép. Miskolc lakossága csatlakozott a Magyar Nemzeti Tanácshoz

ban a polgári demokratikus forradalom más hatalmi szervei is kialakultak,¹¹ s a város lakossága nevében a Magyar Nemzeti Tanácshoz csatlakoztak (3, 2. kép). A hatalom átvételével és szerveinek kiépülésével a Nemzeti Tanács lezártnak tekintette a forradalmat. A végrehajtó bizottság november 1-i ülésén már a hatalom stabilizálásának kérdésével foglalkoztak.¹² A stabilizálási törekvések két fő vonalon érvényesültek, melyek hatása jól tükröződik a falragaszokon is.

November első napjaiban a személy- és vagyonbiztonság, valamint a közrend megteremtésére irányultak az intézkedések. November 1-én az ipartestület elnöksége felhívással fordult tagjaihoz: — „Miután a vagyon- és közbiztonság az ipartestület tagjai előtt nem lehet közömbös” —, hogy testületileg támogassák a Nemzeti Tanács törekvéseit (4). Ezt követően az iparosok és kereskedők *A Magyar Nemzeti Tanács védelme alatt állunk!* feliratú plakátokat ragasztottak

fel házuk falaira (11). A Nemzeti Tanács végrehajtó bizottsága rendeletben tiltotta meg a szeszes italok árusítását és fogyasztását (7). A gyermekek rendezetlenségéért a szülőket tette felelőssé (6). Ezek az intézkedések azonban mellékes kérdések voltak a közrend biztosítása szempontjából. Súlyosabb problémát jelentettek a hazatért, kóborló katonatömegek. A Nemzeti Tanács a katonák leszerelésére (13), eltávolítására törekedett (9). Felhívást intéztek a város lakosságához, hogy szüneteltessék az utazást a katonák elszállítása érdekében (5). Ezek az intézkedések azonban nem bizonyultak hatékonyak. Számtalan, a katonák által elkövetett betörés, a pályaudvari posta és katonai raktárak kifosztása tanúskodik erről.¹³ Szintén a közrend labilitására utal: „hogyan esetleges támadásokból származó veszélyekre a közönséget a gyári gőzkürt megszólaltatásával fogjuk figyelmeztetni. A JEL: egy hosszú jelzés után egy, kettő, három vagy négy rövid jelzés, mely utóbbiak a veszélyeztetett hely irányát jelzik.”¹⁴ A rend és a közbiztonság megteremtésének hatékonyabb eszközében a polgárőrség megteremtését látták. E törekvésben kettős cél nyilvánult meg. A közrend biztosítására irányuló intézkedéseket karhatalmi erővel tették volna hatékonyabbá és a már leszerelt katonaság egy részét központi irányítás alatt szervezeti egységbe tömörítették volna (12, 15). A polgárőrség önmagában sem felszereltségében, sem létszámában nem jelentett stabilizáló erőt. A probléma megoldását a hadügyminiszter november 4-i rendelete alapján felállított nemzetőrség jelentette (17, 3. kép). A Nemzeti Tanács végrehajtó bizottságának törekvése és a városi polgárság érdeke találkozott akkor, mikor a nemzetőrséget rövid időn belül — négy nap alatt — Reisinger Ferenc és Rimóczy József vezetésével felállították. A november 9-re felállított nemzetőrség egy gyalogsági zászlóaljból állott, mely négy századra tagolódott. A 40—50 fős századok mellett a zászlóalj keretébe tartozott még egy 70 fős tartalék szakasz, egy 8 fős géppuskás osztag és egy 42 fős lovasosoztag. A nemzetőrség zászlóalj nyolc tiszttel együtt pontosan 1000 fős volt.¹⁵ A nemzetőrség szervezetileg a rendőrség keretébe tartozott (29). A miskolci nemzetőrség hatékonyságával tekintélyt szerzett egész Észak-magyarországon. A környező falvak: Sajóabony, Harkány, Sajószöged, de távolabbi városok, így Hatvan is nemegyszer a miskolci nemzetőrség segítségét vették igénybe.¹⁶

A november eleji forradalmi fellendülés után a Nemzeti Tanács miskolci végrehajtó bizottságának működése egyre inkább háttérbe szorult. A végrehajtó hatalom helyett csupán ellenőrző funkciót látott el.¹⁷ Ez a funkcióváltás a plakátokon keresztül is kimutatható. November első napjaiban a Nemzeti Tanács végrehajtó bizottsága, a *Katonatanács* és a *Munkástanács* képviselői adták ki a plakátokat. Nem csupán a tömegek tájékoztatására törekedtek, hanem mozgósítottak, felsorakoztattak céljaik elérése érdekében. November második felében az irányítás a városi szervek kezébe került. Különösen a polgármester, dr. Szentpáli István szerepe vált meghatározóvá. Igaz, hogy Szentpáli a Nemzeti Tanács végrehajtó bizottságának is elnöke volt, de tevékenysége nem volt összhangban a forradalom továbbvitelének lehetőségével. Mindenkor a város szervezeti szabályrendeletben lefektetett „a polgármester jogai és kötelességei” című fejezet paragrafusai érvényesültek cselekedeteiben.¹⁸

A polgári forradalom hatalmi szervezetének háttérbe szorulása a gazdasági problémák előtérbe kerülésével egyidejű. A polgári forradalom égető problémái

Kiáltvány!

Munkások! Polgárok!

A Magyar Hadügyminiszter elrendelte

a nemzetőrség felállítását.

Ez a nemzetőrség lesz hivatalos városunk biztonságát megőltalmazni. A nemzetőrség jelentkező tagjaival *zart osztalagot* képez és annak tagjai semmi mással nem foglalkozhatnak.

A nemzeti kincstár terhére a közemberek napi 30 kor, tisztjei 40 korona napidíjat és élelmezést kapnak, elhelyezést pedig a kijelölendő nemzetőrségi laktanyában nyernek.

A jelentkezés holnap 1918 nov. 5-en reggel 8 orakor kezdődik a városháza közgyűlési termében. A felvételt a sorozást a nemzetőrség parancsnokai **Dr. Rimóczy József** főkapitány és **Reisinger Ferenc** vezérek. Felhívunk minden katonaviselt munkást és polgárt, hogy a megjelölt helyen napenként reggeli 8 órától felvételre személyazonosságát és katonai voltát igazoló irataival jelentkezzenek.

A nemzetőri szolgálat 6 hónapig kötelező!

Miskolc, 1918. év november hó 4-én.

A Magyar Nemzeti Tanács miskolczi végrehajtó bizottságának megbízásából:

Dr. Rimóczy József **Reisinger Ferenc**

nemzetőrpárncsnok nemzetőrpárncsnok

3. kép. A nemzetőrség felállítását elrendelő plakát

alapvetően a rendkívül rossz gazdasági helyzetben gyökereztek. A termelés csökkenése, a nyersanyag- és áruhiány létében veszélyeztette a forradalom vívmányait. November első napjainak felhívásai már a termelés megindítását is sürgetik. „Munkások! A diadalmasan kivívott nemzeti újjászületés eredményét csak úgy tudjuk biztosítani, ha a gépek nem állnak meg, ha a munkáskézből a kalapács nem hull ki. A munka felvétele biztosítani fogja a nyugalmat, a békét! Hazafias érzelmekkel kérünk Benneteket, hogy foglaljátok el helyeiteket s különösen pótoljátok a munkaerőt azon a helyen, ahol eddig katonák dolgoztak” (21). A munkaerő biztosítására hatósági munkaközvetítőket állítottak fel, melyek a közvetítést teljesen ingyen végezték (14). Dr. Szentpáli István polgármester a Pénzügyi- és Gazdasági Szakbizottság 1919. január 21-i ülésén a rendkívül rossz gazdasági helyzet ellenére kedvezőnek tünteti fel Miskolc helyzetét. „Nemcsak Magyarország, hanem a háborús államoknak úgyszól-

ván bármelyik városa elé” helyezhető Miskolc. Állítását azzal indokolta, hogy „jelentős szegényügyi akciókra” került sor, s erre a gyermeksegélyezéssel együtt 600 000 koronát költöttek a költségvetésen felül. A pénzügyi fedezetre csak 66%-os pótdadót vetettek ki, míg Debrecenben 159%-os volt a pótdadó.¹⁹ Bizonyos kedvező helyzet kétségtelenül tapasztalható a miskolci gazdasági helyzetben. Az élelmiszer fejadagokat összehasonlítva az országos átlaggal, a miskolci lakosság viszonylag kedvező ellátottságáról kapunk képet. 1918-ban az országos átlagot tekintve a liszt fejadag egy hónapra 210 gramm volt.²⁰ Miskolcon ugyanakkor 310 gramm.²¹ 1919 januárjában, ha a nehéz téli hónapokat is figyelembe vesszük, az élelmiszerellátásban kedvező volt a helyzet. Az egy főre jutó élelmiszerfejadag 7,44 dkg liszt, melyből 1 kg nullás liszt, 1,44 kg főző liszt, 3 kg búzakenyér és 2 kg rozs-kenyérliszt volt. Ezen kívül 40 dkg bab, 40 dkg lencse, 20 dkg borsó, 75 dkg cukor, 12,5 dkg szappan, két hónapra 10 kg burgonya. Kiegészítésképpen a fejadaghoz tartozott még 5 dkg hús öt alkalommal és ötször 8 dkg zsír.²² Fontos intézkedéseket tettek a gazdasági helyzet javítására. A sertések levágását engedélyhez kötötték (34). Az élelmiszerjegyek hasznosságának nagy figyelmet szenteltek (19). A pénzügyi helyzet nagymértékben veszélyeztette az elért eredményeket. Már november elején bankjegyhiány lépett fel. Szentpáli táviratban kért segítséget.²³ Az aprópénz hiány áremelkedéshez vezetett, a kiszolgálást akadályozta (43). A szükségpénz bevezetése sem oldotta meg a pénzügyi zavarokat. 1918 végére az infláció eddig nem tapasztalt méreteket öltött. Az 1915-ös árszínvonalat 100-nak tekintve 1918 végére az árindex 600-ra emelkedett.²⁴ A pénzügyi zavarok megszüntetésére az adótarozások befizetését sürgették (20), és a házbérijövedelmek egy részét az adóalap kiegészítésére használták fel (28). Az áruhiány következtében fellépő spekulációt ármaximálással csökkentették (54). A pénzügyi helyzet stabilizálási folyamatát a polgári forradalom időszakában a bankjegyek lebélyezésével zárták (63).

A gazdasági jellegű intézkedések sorában külön csoportot alkotnak a ruházati cikkekkel foglalkozó plakátok. Nagy problémát jelentett a hazatérő katonaság ellátása. November elején még a lakosság jóindulatára hivatkozva kérték a felesleges ruházati cikkek beszolgáltatását (31). November 22-én már kötelezővé tették a felesleges ruházati cikkek beszolgáltatását (39). Ezek az intézkedések nem bizonyultak hatékonyak. Később lehetővé tették az átalakított katonai ruházat viselését (40).

A polgári demokratikus forradalom stabilizálási időszakának legjelentősebb politikai mozzanatát a polgárság egyre fokozódó aktivitása jelentette. Bár ezek a mozgalmak az SzDP törekvéseivel rokonnak nyilvánítják célkitűzéseiket, de januárra mégis az ellenforradalmi szervezkedés lehetőségét teremtették meg. November 21-én az önálló kisiparosok a Kisiparosok Szabadszervezetének megalakítását határozták el. Programjukban az árukészletek szétosztására törekedtek.²⁵ November 26-án a miskolci pénzintézetek képviselői beléptek a *Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetségébe*.²⁶ December 5-én pedig a légyjelentősebb miskolci kereskedők elhatározták, hogy autonóm tagként belépnek a kisiparosok és kiskereskedők szervezetébe.²⁷ A polgárság a szociáldemokraták befolyását azzal igyekezett ellensúlyozni, hogy a Nemzeti Tanács végrehajtó bizottságának üléseit távollmaradásával bojkottálta. A Tanács december 2-i ülésén Reisinger kijelentette: „ügy látszik,

mintha az első ijedtség után a munkássággal szemben külön útra térne” a polgárság.²⁸ Decemberben kétségtelenül a legjelentősebb esemény a kommunista párt megalakulása, mely minőségileg új perspektívákat nyújtott az elégedetlenkedő tömegek számára.²⁹ A szociáldemokratákra kétoldali nyomás nehezedett. Jobbról a polgárság egyre erősödő törekvései jelentettek veszélyt, míg a másik oldalon a kommunisták. Azonban a SzDP a fő polémiát a kommunistákkal szemben fejtette ki.³⁰ Ezek a politikai küzdelmek a plakátanyag adatain keresztül nem érzékelhetők. Pontosan csak az rögzíthető, hogy március 20-ára a politikai küzdelmek lezáródtak megyénkben is. A város vezetése mellett a megye vezetése is a proletariátus kezébe került. Ezek a változások akkor váltak igazán lényegessé, mikor március 21-én a Tanácsköztársaságot kikiáltották.³¹

A Tanácsköztársaság kikiáltásával bekövetkezett változások a plakátok hangnemén keresztül is fokozottan érvényesültek. A polgári forradalom idő-

Borsodmegye és Miskolcz város dolgozó népéhez!

Munkások! Katonák! Földműves parasztságnyá!

Ma éjjel Magyarország tanácsköztársasággá alakult. Ebben a munkában a proletariátus két pártja: a szociáldemokrata és kommunista pártok, amelyek ugyanegy cél elérésére törekedtek, különböző utakon és különböző gyorsasággal, egyesültek, hogy a proletariátus társadalmi teljes erővel építhessék ki.

Minden proletár kötelessége, hogy ezt a tanácsköztársaságot, amelyben minden hatalom a dolgozó munkásságé, ha kell fegyverrel, addig pedig és elsősorban munkájával támogassa.

Mindenki maradjon a helyén és végezze a rendszerelt munkáját határozott odaadással, meri mástól fogva nem a kapitalistáknak, de magának dolgoznak.

Az életben biztosítsa meg a legjelentősebb birtok, azaz a helyi munkásságunk dolgozóját. Az ipari munkásság munkahelyén, a mezőgazdasági munkásságunk földjén dolgozva határozott erővel, meri a mástól és a föld mástól fogva azt, aki dolgozik.

A tanács birtokára minden proletár fogva kerül és a legelőtől kezdve a munkahelyi szervezkedésnek, amely a proletariátusnak védelme és a kapitalizmus ellenére állni.

Minden hivatalnok és hivatalnok maradjon a helyén. Csak az tarthat számat a proletariátusnak további ellátására és védelmére, aki munkáját fennakadás nélkül elvégzi.

A polgárságot felszólítjuk, hogy nyugodtan viselkedjenek, semmi sem kell az ügyükön a tanács végrehajtó közegének, mert a tanács csak így biztosíthatja a polgárságot, hogy semmi kártól mentes legyen. A proletariátusnak nem érdeke és nem célja a polgárság megátadása mindaddig, amíg a polgárság ellenállást nem tanúsít.

Az egész ország területére elterjedt a hírdetés. A szociáldemokrata pártot a forradalmi proletariátus kassza. Szociáldemokrata, tanács, szociáldemokrata, munkásság, munkásság, ipari munkásság munkahelyén, mezőgazdasági munkásság földjén dolgozva határozott erővel, meri a mástól és a föld mástól fogva azt, aki dolgozik.

Azokon a helyeken, ahol a munkás és paraszttanácsok még nem alakultak meg, ezek a pártiszervezetek és földmunkáscsoportok által azonnal megalakítandó. Az így alakult tanácsok a központi tanács utasításait mindenben követni tartoznak.

Grosmann Kálmán Palya Ános Góder Ferenc Rabinger Ferenc
szocialisták

Központi Tanácsok és Szervezetek

4. kép. A magyar Tanácsköztársaság megalakulásáról tájékoztató plakát, mely Miskolc és Borsod megye lakosságát felszólítja a Tanácsköztársaság támogatására

szaka alatt a plakátok túlnyomó részét a törvényhatósági bizottság adta ki, többnyire Szentpáli polgármester aláírásával. Március 21 után Szentpáli neve ritkábban szerepelt a plakátokon. A cseh megszállás időtartamától eltekintve a népbiztosok a plakátok aláírói elsősorban. Ezek a jelenségek konkrét tényekre utalnak, a régi városi közigazgatási szervek háttérbe szorulására, a proletárhatalom szerveinek kiépülésére, hatékonyságára.

A Tanácsköztársaság kikiáltása tényé tette a két miskolci munkáspárt, a Szociáldemokrata Párt és a kommunisták szervezetének egyesülését. Bár a tiszta proletárhatalom kiépítése sok kívánnivalót hagyott maga után e kérdésben is, de a két párt egyesülése a forradalmi változás alapját jelentette. A szociáldemokraták befolyása alatt álló *Reggeli Hírlap* a miskolci változások sajátos jellegére utal akkor, mikor a két munkáspárt találkozását az „entente” hatásának tulajdonítja.³² Nem forradalmi változásról beszéltek, pedig nem az országos jelenségek hatására játszódtak le a változások, hanem a konkrét megyei események is a forradalom permanens voltát bizonyították.³³

A népbiztosok, Groszmann, Reisinger, Szeder és Pelyhe aláírásával felhívást intéztek „Borsod megye és Miskolcz város dolgozó népéhez”, melyben a Tanácsköztársaság támogatására szólították fel a lakosságot (64. 4.kép). Hirdetményben ismertették a statárium rendeletet (66). Március 23-án „egész nap folynak a jelentkezések a húségeskü letételére. A város épületein vörös lobogókat lenget a tavaszi szél”.³⁴ A *Forradalmi Kormányzótanács* utasítására a város és a megye vezetését 3—3 tagú *Direktóriumra* bízta.³⁵ Ugyanakkor a városi tanács Szentpáli polgármester vezetésével a „continuitás érdekében” fennmaradási szándékát nyilvánította ki.³⁶

A cseh megszállásig terjedő időszak rendkívül fontos intézkedések végrehajtását követelte volna meg. Ennek ellenére nagyon kevés intézkedéseket tartalmazó plakát látott napvilágot. Más információs eszközök kerültek előtérbe. A helyi sajtó közölte a felhívásokat, rendeleteket, s a könnyen terjeszthető röplapok a hírközlés hatékonyabb eszközünek nyilvánultak. Másrészt a forradalom hatalmi szerveinek kiépítési problémái elvonták a figyelmet a lakosságot közvetlenül érintő kérdések aktualizálásától. Kétségtelen, hogy óriási erőfeszítéseket tettek az ipari üzemek szocializálására,³⁷ a közellátás zavartalan biztosítására,³⁸ de ezeket a központi irányítás szintjén végezték. A rossz értelemben vett diktatúra jelei mutatkoztak, s ezt a párt feloszlására irányuló törekvések is bizonyítják.³⁹

Érdekes összehasonlításra ad alkalmat a polgári demokratikus forradalom és a Tanácsköztársaság kezdeti időszakában megjelent plakátok számának összehasonlítása. 1918 október végén és november elején 24 plakát látott napvilágot. A miskolci Tanácsköztársaság első szakaszában a cseh megszállásig csak 5 plakát jelent meg. Ekkor elsősorban nem a Miskolcon nyomtatott plakátok informálták a lakosságot a változásokról, hanem a központilag terjesztettek. A polgári forradalom kezdetén a plakátok a tömeghangulat süllyesztésére törekedtek, míg a Tanácsköztársaság kezdetén a tömeghangulat magas szinten való tartását biztosították. Ekkor nem tapasztalható a stabilizálás törekvése, a rend a „ne bánts d a másét” felszólítások szerepeltetése. Míg a polgári forradalom plakátjai a hazafias kötelességre hivatkozva felhívásaik betartását kérik, addig a Tanácsköztársaság plakátjai elrendeltek, parancsoltak. Nem

pénzbírságot helyeztek kilátásba, hanem a forradalmi törvényszék elé állítást. Elrendelték az árukészletek leltárba vételét, a katonai felszerelési cikkek lefoglalását (68). A rendeletek betartása esetén helyezték kilátásba a vagyon- és élet szabadságának biztosítását (69).

Április második felétől háttérbe szorultak az építő szándékú intézkedések. A proletárhatalom védelme vált a fő kérdéssé.⁴⁰ A cseh támadásra nem készült fel a direktórium. A *Reggeli Hírlap* április 30-i számában közölt felhívás a direktórium súlyos hibáját tükrözi, mert a proletárhatalom védelméről lemondott és csak a város és a megye közrendjének biztosítását tűzte célul.⁴¹

Május 2-án kapitulált a város. A cseh megszállás alatt kiadott plakátok azt a kettős törekvést tükrözik, mely a megszállás időszaka alatt megnyilvánult. A csehek végleges berendezkedési szándékának bizonyítéka a posta és a vasút működésének cseh tisztviselők irányítása alá helyezése, valamint a vasgyár termelésének megindítása is.⁴² Attilio tábornok szózatában a béke biztosításának ígérését hangsúlyozza (73, 5. kép). A csehek intézkedései a lakosság körében, mint az annektálás jelei érvényesültek, s nem kis ellenállást váltottak ki. Így a katonaság beszállásolás érdekében elrendelték a lakóhelyiségek lefoglalását (71), a cseh és magyar bankjegyek értékarányait alkalmazták az üzleti forgalomban (72). A tömeghangulat csillapítására május 10-én Zincone tábornok felhívást intézett Miskolcz város közönségéhez: „Mint barátotok és a

Alla Popolazione di Miskolcz!

Mi presento a voi come amico e come amico della libertà.

Mantenete la mia parola e non ordinate alcuna restrizione di libertà sino a quando regni l'ordine.

Ho ordinato persone di ogni rango e senza distinzione e mi sono convinto che tutti sono con me nel desiderio che la tranquillità che le mie truppe hanno portato sia mantenuta.

Continuero come sinora ho fatto a ricevere tutti i cittadini che chiedono di parlarmi: essi possono sempre senza alcun timore.

Ho però l'obbligo di avvertire che se la tranquillità fosse in qualsiasi modo turbata, i miei bravi soldati sono incaricati di ristabilirla, ed hanno ordine severissimo.

In tal caso che mi auguro non si avveri tutti i cittadini di buona volontà si riferino alla prima notizia al disordine, nelle loro case chiudendo porte e finestre.

Ordino inoltre, che tutte le armi vengano versate al Comando Militare di Piazza, o al Comando del 32. Reggimento CS avvertendo che chiunque sia trovato armato sulla pubblica via, sarà immediatamente giudicato secondo la legge militare.

Miskolcz, maggio 10, 1919.

Generale
Zincone Attilio.

OBIVATELŰ MISKOLCŰ!

Predstavil jsem se vám jako přítel a jako přítel svobody.

Dotud jsem vždy slova svourdím a žádná občanská svoboda, dokud ho neobnovím porádek.

Mýchvil jsem s osobami všech tříd bez rozdílu, a jsem si jist, že všichni mají právo být klidni, a jsem si jist, že všichni mají právo být klidni.

Jako dříve tak i nyní budu přijímat všechny občany, kteří si přejí se mnou mluvit. Všechny možnosti přijímá bez bázně.

Jsem však nucen upozornit: jestliže klid v městě bude jakýmkoli způsobem porušen, moji bratři vojáci mají příkaz, aby klid obnovili klid.

V tom případě — pokud si aby k tomu došlo — občani budou dříve než při svých zmanech jednání, odjít do domů zavazovat vrata a okna.

Narizují dále, aby všechny zbraně byly odevzány posádkovému veliteli nebo veliteli 22. Pluku CS. I pozornosti je bude ihned odvoláno vše stáhnout práva každý, bez bád, zatkán na veřejné ulici máje při sobě zbraň.

Miskolcz, dne 10 květn 1919.

A. Zincone
Attilio Zincone.

Miskolcz város közönségéhez!

Mint barátotok és mint a szabadság barátja jelenlök.

Égig a szavam azt, hogy semmilyen korlátozást a szabadságra én nem engedek.

Összefoglaltam minden rangú személyeket, belőleket nélkülülésem, és meggyőződtem, hogy mindnyájuknál kívánatos az, hogy a nyugalom fenntartásuk.

Felajánlok mindenkit, aki szeretne velem beszélni, hogy mindig, ha valaki hozzám érkezik, minden ajtó mindig nyitva van.

Egyre inkább meg kell figyelmeztetnem, hogy a nyugalom megőrzésére mindenki köteles, hogy a nyugalom megőrzésére mindenki köteles, hogy a nyugalom megőrzésére mindenki köteles.

Amennyiben azonban a nyugalom megőrzésére mindenki köteles, hogy a nyugalom megőrzésére mindenki köteles.

Amennyiben azonban a nyugalom megőrzésére mindenki köteles, hogy a nyugalom megőrzésére mindenki köteles.

Miskolcz, 10 május 1919.

Zincone Attilio,
tábornok.

5. kép. A cseh megszálló csapatok parancsnokának kiáltványa Miskolcz lakosságához

szabadság barátja jöttem ide. Elég a szavam arra, hogy nem akarom korlátozni a szabadságot és a mostani rendet. Beszéltem minden rangú személyekkel, tekintet nélkül társadalmi állásukra és arra a meggyőződésre jutottam, hogy mindnyájuk kívánsága az, hogy a nyugalom fenntartassék. Folytatni akarom azt az eljárást a polgárokkal szemben, hogy bárki, ki velem beszélni óhajt, nyitott ajtóra talál mindig. Egyúttal kötelességem arról értesíteni, hogy a nyugalmat minden zavargással szemben megvédem és derék katonáim parancsot kaptak arra, hogy ilyen esetekben teljes szigorral és eréllyel lépjenek fel. Azon esetben, ha ilyesmi észrevehető, felszólítom az összes békés polgárokat, rögtön térjenek vissza lakásaikba, zárják be a kapukat és ablakokat. Egyúttal elrendelem, hogy az összes fegyverek vagy a térparancsnokságnál, vagy a cs. sz. 32. számú gyalogezrednél rögtön beszolgáltatandók, ezen parancs ellen vétők a hadi törvények szerint lesznek megbüntetve.” (76)

A parancsnokság felhívásai és a gyakorlati intézkedések ellentmondásban voltak. A 16 éven felüli lakosság és a volt osztrák—magyar katonák összeírása távlati célokat, a berendezkedést szolgálták (74, 75). Másik vonalon azok az intézkedések érvényesültek, melyek a proletárhatalom intézményeinek megszüntetésére törekedtek. Szentpáli polgármester és a városi tanács hivatali jogkörének helyreállítása burkoltan ezt a célt szolgálta. A városi tanács a rövid megszállási idő alatt elsősorban a gazdasági helyzet javítására törekedett. Az aprópénz forgalomba hozására irányuló intézkedések eredménytelensége után (77) a városi tanács közsükségleti cikké nyilvánította az aprópénzt (79). A lakáshiány leküzdésére is törekedtek (78). Kiáltványval fordultak a

**Landler belügyi népbiztos
hadtestparancsnok
RENDELETEI.**

I. számu rendelet.
A polgárhatalomra nem a zűhó és féltékenység, hanem a köztársasági elvű polgárok állampolgársága.
A polgárhatalomra köztársasági elvű polgárok állampolgársága, akik ellenőrzés az új társadalmi rendnek, de azt hogy ki ellenőrzésüknek, csak megkülönböztetés nélküli állampolgárság alapján alapíthatják meg.
Egyes esetekben a III. sz. rendelet parancsnokság, valamint Miskolc és Hegyészék területén katonai és politikai parancsnokság megállapítására, hogy bárki szabálytalanul járjon el annak ellenében, kivel szemben kell a polgárhatalom megállapítását alkalmazni.

II. számu rendelet.
Mindenki köteles a 200 és 25 koronások közötti bankjegyeket teljes értékükben elfogadni.
Aki bármely irány alatt a 200 és 25 koronás bankjegyeket elfogadni nem akarja, ellenforradalmár és mint ilyen a legszigorúbban fogja a forradalmi törvények megbüntetni.

III. számu rendelet.
Mindenki köteles a 200 és 25 koronások közötti bankjegyeket teljes értékükben elfogadni.
Aki bármely irány alatt a 200 és 25 koronás bankjegyeket elfogadni nem akarja, ellenforradalmár és mint ilyen a legszigorúbban fogja a forradalmi törvények megbüntetni.

IV. számu rendelet.

Landler J. K.

6. kép. A cseh megszállók elűzése után kiadott plakát, mely Landler Jenő rendeleteiről tájékoztat

város lakosságához, hogy az elrejtett áru- és pénzkészleteket hozzák forgalomba (80). Ezek az intézkedések sem oldhatták meg a gazdasági problémákat, amelyekre csak a proletárhatalom újbóli felépítése adhatott megoldási lehetőséget.

A Vörös Hadsereg offenzívája, mely megszüntette a miskolci cseh megszállást 1919. május 20-án kezdődött.⁴³ Landler Jenő belügyi népbiztos, hadtestparancsnok rendeletei (81, — 6. kép), és a III. hadtest forradalmi törvényszékének hatásköréről értesítő hirdetemény (82) megjelenése új korszak kezdetét jelentette Miskolc történetében. A tanács hatalom kiépítése, Hirossik János vezetése alatt, már megfelelt a forradalmi követelményeknek, amikor sikerült — legalábbis részben — a Reisinger féle vonal hatékonyságát kiküszöbölni, csökkenteni.⁴⁴ A város proletárhatalmi szerveinek újjáalakítása hatékonyabban éreztette hatását a város politikai- és gazdasági életében, mint a forradalmak

RENDELET!

Értesítjük Miskolc város lakosságát, hogy a forradalmi kormányzótanács idevonatkozó rendelete értelmében a város vezetését a helyi munkástanács jóváhagyásáig ideiglenesen átvettük és a mai napon azonnal érvényesül

a statáriumot elrendeljük.

Mindazok, akik rablást, gyujtogatást, fosztogatást, gyilkosságot, árulást, nagymérvű áru- és élelmiszer-felhalmozást, illetve árdragítást követnek el, valamint fegyvereiket be nem szolgáltatják, vagy a kiadott rendeleteket megszegik forradalmi törvényszék elé állítatnak és halállal büntettetnek.

Miskolc, 1919 május hó 21-én.

A miskolczi Direktórium.

7. kép. A miskolci Direktórium statárium rendelete

addigi menetében bármikor. A *Miskolci Direktórium* elrendelte a statáriumot (84, 7. kép). A város felszabadítása után az új összetételű direktórium intézkedései a proletárhatalom megszilárdításának célkitűzéseit tükrözik.⁴⁵ A csehek kivonulása után a munkásság felszerelte magát a visszamaradt fegyverekkel, s a felfegyverzett munkásságot munkásezredekbe tömörítették (85). A hadsereg felszerelése és a városi lakosság ellátása érdekében felhívással fordultak a lakosághoz, hogy a „széthordott élelmicikkeket (konzerv stb.) úgyszintén katonai felszerelési tárgyakat, ruházatot, cipőket haladéktalanul szolgáltatassa be” (87). A *Vörös Őrség* vezetésének átszervezésével, a volt rendőr- és csendőrsztek kizorításával, a proletárhatalom megbízható karhatalmi egységét hozták létre.⁴⁶ Hatékonyságának növelését a közlekedési eszközök összeírásával, a fegyverek beszolgáltatásával, valamint a látcsövek összeszedésével kívánták elérni úgy, hogy ezeket a Vörös Őrség rendelkezésére bocsátották (89, 90, 92). A városparancsnok intézkedései a *Vörös Hadsereg* érdekeit is szolgálták, mikor elrendelték a fehérenemű beszolgáltatásokat (93), a talált lövedékek beszolgáltatását (97), a benzinkészletek bejelentését (98), és az autós és kerékpár alkatrészek beszolgáltatását (99).

A rendkívül súlyos közéletkezési problémák a Tanácsköztársaság egész időszaka alatt is végighúzódtak. Május végén és június elején különösen fontosá vált az élelmezési helyzet megoldása. Meglepő azonban, hogy ennek a problémának a rendkívül sok intézkedés ellenére a plakátanyagban nyoma sincs. Ebben az időszakban inkább a nemesfém értékcikkek és értékpapírok beszolgáltatására szólítanak fel a miskolci plakátok (101, 102, 106). Június közepén jelentek meg az ármaximáló intézkedések (111), de ezek hatását már elnyomta a mozgósítás által keletkező pánikhangulat (112). 1919. június 20-a körül a Tanácsköztársaság győzelmeinek csúcspontján volt. Clemenceau-jegyzék után beállt politikai krízis a harcoló alakulatok csüggedését okozta. A június 23-a után bekövetkezett kiürítés dezorganizált hangulatot idézett elő.⁴⁷ Ilyen belpolitikai helyzetben jelentek meg Miskolcon a mozgósítás hirdetései (112, 113). A Vörös Hadsereg parancsnokságának jelentését — „az entente jegyzék értelmében a visszavonulást a kieroszakolt határok felé ma hajnali öt órakor megkezdtük” — nagy elkeseredéssel fogadta július 1-én a város lakossága.⁴⁸ „A rendkívüli időkre való tekintettel” a *Munkástanács Intéző Bizottsága* korlátozta az üzletek és a nyilvános helyiségek nyitvatartását és elrendelte a kijárási tilalmat (114). Július 8-án Kun Béla miskolci látogatása és a nagygyűlésen való felszólalása már a Tanácsköztársaság befejező szakaszának kezdetét jelentette. Kun Béla még a Tanácsköztársaság taktikáját fejtette ki előadásában: „Visszavontuk csapatainkat az antant nyomása alatt abból a célból, hogy lélegzetvételt biztosítsunk hadseregünk újjászervezéséhez. A fegyverszünet alatt igyekszünk megteremteni a szociális termelési rendszer alapjait.”⁴⁹

Július második felében az ellenforradalmi szervezkedés jelei mutatkoztak Miskolcon és a megyében egyaránt. A gazdasági helyzet súlyosbodása alapjaiban veszélyeztette a miskolci munkáshatalmat.⁵⁰ A tanáshatalom bukását — a első megoldatlan problémák mellett — a román intervenció csapatok támadása is siettetete. Augusztus elsején Demetrescu tábornok irányítása alatt a román csapatok elfoglalták Füzesabonynál az Eger—Miskolc—Budapest

vasútvonalat, s megszakították a kapcsolatot Budapest és Miskolc között.⁵¹ Augusztus 1-én délután pedig lemondott a tanácskormány a budapesti munkástanács ülésén.⁵²

A Munkástanács Miskolcon a román csapatok bevonulásáig ura maradt a helyzetnek. Nem engedett meg semmiféle ellenforradalmi hatalomátvételt. Augusztus 3-án még egy hat pontos rendeletet bocsátottak ki a Munkástanács Intéző Bizottsága nevében a közrend fenntartása érdekében (119, 120). Ugyanekkor a város lakosságának tudtára adták, hogy „Ma délután a várost a románok megszállják” (117). Ez a hirdetés a miskolci proletárhatalom megszűnését jelentette. Már ekkor megjelentek Miskolc utcáin a román hadseregparancsnokság rendeletei, melyek a partizánakciók megtorlásáról tájékoztatták a város lakosságát.

JEGYZETEK

1. *Lehoczky A.*, 1969. 9—38.; *Rátki A.*, 1969a. 39—68.; *Zádor T.*, 1969. 95—110.; *Tóth P.*, 1969a. 110—140.; *Tóth P.*, 1969b. 1—7.; *Rátki A.*, 1969b. 1—10.; *Uray M.*, 1969. 8—20.; *Lehoczky A.*, 1970. 81—99.; *Kluger L.—Hubay Á.*, 1969. 189.
2. *Molnár M.*, 1911. 98.
3. *Novák L.*, 1929. 7—10. 136.
4. *Thurzó Nagy L.*, é. n. 16.
5. *Lehoczky A.*, 1969. 10.
6. *Hanák P.*, 1964. 268—275.
7. *Reggeli Hírlap.* (a továbbiakban RH.) XXVII. évf. (1918) 241. szám. 2.
8. *Thurzó Nagy L.*, é. n. 13—14.
9. RH. XXVII. évf. (1918) 247. szám. 2.
10. *Lehoczky A.*, 1969. 12.
11. *Lehoczky A.*, 1969. 12—13.
12. RH. XXVII. évf. (1918) 251. szám. 2—4.
13. *Thurzó Nagy L.*, é. n. 17.
14. 1918-as napló, mely a HOM Legújabbkori Történeti Dokumentáció (továbbiakban LTD) Szabó Károly miskolci lakos családi iratanyagából került elő. Ltsz: 73.1322.1.
15. RH. XXVII. évf. (1918) 258. szám. 3.
16. *Thurzó Nagy L.*, é. n. 19—20.1. Vö.: Miskolci Napló (a továbbiakban MN.) XVIII. évf. (1918) 255. szám. 2.
17. *Lehoczky A.*, 1969. 24.
18. Miskolcz thjf. város szervezeti szabályrendelete. Miskolcz, 1909. 29—32. a polgármester jogai és kötelességei fejezetében képet alkothatunk a polgármester tevékenységi köréről. Dr. Szentpáli István a polgármesteri és a Nemzeti Tanács miskolci végrehajtó bizottságának elnöki funkcióit egyesítette személyében. Tevékenységében azonban a polgármesteri feladatkör elvégzése nyilvánult meg. Ennek bizonyítékát adja konkrét tevékenységének és a „polgármester jogai és kötelességei” szabályrendelet előírásainak összehasonlítása.
19. MN. XIX. évf. (1919) 20. szám. 3.
20. *Berend T. I.—Szuhay M.*, 1973. 164.
21. *Thurzó Nagy L.*, é. n. 38.
22. *Thurzó Nagy L.*, é. n. 38—39.
23. MN. XVIII. évf. (1918) 258. szám. 2.
24. Az árszínvonal alakulására a különböző termékek 1915. évi és 1918. évi árának összehasonlításából következtethetünk. Az adatokat a HOM LTD gyűjteményéből vettük. Ltsz: 73.1009.
25. MN. XVIII. évf. (1918) 266. szám. 2.
26. MN. XVIII. évf. (1918) 270. szám. 2.
27. MN. XVIII. évf. (1918) 278. szám. 3.
28. *Lehoczky A.*, 1969. 24.
29. *Lehoczky A.*, 1969. 25.

30. 1919. január 22-én a vasutasszövetség helyi gyűlésén Reisinger Ferenc beszédében a kommunisták ellen irányította a támadást. A kommunista szervezkedést összekapcsolta a cseh támadás veszélyével. A kommunistákat a csehek bérenceinek nevezte, s a munkásokat felszólította, hogy közösiítsék ki a kommunista gyanús személyeket. Vö.: MN. XIX. évf. (1919) 18. szám. 2.
31. *Lehoczky A.*, 1969. 37.
32. *Rátki A.*, 1969a. 39—40.
33. *Rátki A.*, 1969a. 40.
34. *Thurzó Nagy L.*, é. n. 50—51.
35. *Rátki A.*, 1969a. 41.
36. *Rátki A.* 1969a. 42.
37. *Rátki A.*, 1969a. 49—52.
38. *Rátki A.*, 1969a. 52—55.
39. *Rátki A.*, 1969a. 41.
40. *Rátki A.*, 1969a. 61.
41. *Thurzó Nagy L.*, é. n. 50—51.
42. *Zádor T.*, 1969. 108—109.
43. *Tóth P.*, 1969a. 121—124.
44. *Tóth P.*, 1969a. 124—128.
45. *Thurzó Nagy L.* é. n. 59—61.
46. *Liptai E.*, 1960. 401—402.
47. *Thurzó Nagy L.*, é. n. 65.
48. *Thurzó Nagy L.*, é. n. 65.
49. *Tóth P.*, 1969a. 138—140.
50. *Liptai E.*, 1960. 508.
51. *Tóth P.*, 1969a. 140.
52. *Tóth P.*, 1969a. 140.
53. A tanulmányban felhasznált és a HOM tulajdonában levő plakátok adattárának elkészítésénél az eredeti írásmódot követtem. A plakátok sorrendjének kialakításában a datálatlan plakátok esetében a nyomdai táskaszám volt a datálhatóság kritériuma.
54. Minden egyes plakátot Miskolcon nyomtattak. Ez alól csupán a (73). számú plakát kivétel. Mondanivalója azonban lehetővé teszi, hogy a miskolci megjelentetésű plakátok adattárában szerepelhessen.

IRODALOM

- Berend T. I.—Szuhay M.*, 1973. A tókécs gazdaság története Magyarországon 1848—1944. Budapest.
- Hanák P.*, 1964. A világháború és a Monarchia felbomlása. In.: Magyarország története (szerk. *Molnár E.*). Budapest
- Kluger L.—Hubay Á.*, 1968. A Tanácsköztársaság eseményei Borsodban. Miskolc
- Lehoczky A.*, 1969. Az őszirózsás forradalom és a proletárhatalom létrejöttének feltételei. In.: A Tanácsköztársaság története Borsodban és Miskolcon. (szerk. *Lehoczky A.*). Miskolc
- Lehoczky A.*, 1970. Az 1918—1919. évi forradalmak. . . In.: Borsod-Abaúj-Zemplén megye története és legújabb kori adattára (szerk. *Varga Gáborné*). Miskolc
- Liptai E.*, 1960. A Magyar Vörös Hadsereg harcai 1919. Budapest.
- Miskolczi Napló.*, XVIII. évf. (1918) 255, 258, 266, 270, 278. szám. és XIX. évf. (1919) 18. és 20. szám.
- Miskolcz thjfv város szervezeti szabályrendelete.* Miskolcz, 1909.
- Molnár M.*, 1911. Nyomdatulajdonosok évkönyve. Szekszárd.
- Novák L.*, 1929. A nyomdászat története. VII. könyv (1901—1929) Budapest.
- Látki A.*, 1969a. A proletárdiktatúra létrejötte és berendezkedése. In.: A Tanácsköztársaság története Borsodban és Miskolcon (szerk. *Lehoczky A.*) Miskolc
- Rátki A.*, 1969b. A Tanácsköztársaság történetének első szakasza megyénkben. BSZle. 1969. 1. szám. 1—10.
- REGGELI HÍRLAP XXVII. évf. (1918) 241. 247. 251. és 258. szám.
- Szabó K.*, 1918. 1918-as napló. HOM. LTD. Ltsz.: 73.1322.1.
- Tóth P.*, 1969a. A Tanácsköztársaság második szakasza. In. A Tanácsköztársaság története Borsodban és Miskolcon (szerk.: *Lehoczky A.*) Miskolc

- Tóth P., 1969b. A Tanácsköztársaság története Borsod megyében (1919. május 2-től 1919. augusztus 4-ig). BSZle. 1969. 2. szám. 1—7.
- Thurzó Nagy L., é. n. Miskolci Lexikon XIII. A város krónikája 1918—1919. Kézirat. HOM. Helytörténeti Dokumentáció. Ltsz.: 73.224.4.
- Uray M., 1969. A diktatúra néhány kérdése Borsodban a Tanácsköztársaság idején. BSZle. 1969.2. szám. 8—20.
- Zádor T., 1969. Borsod megye a csehszlovák intervenció idején. In.: A Tanácsköztársaság története Borsodban és Miskolcon (szerk.: Lehoczky A.). Miskolc, 1969.

PARANCS

Mindazon szakszervezeti tagok, akik már jelentkezés útján lajstromozva lettek ezen parancs megjelenése után a szakszervezeteikben

azonnal jelentkezni kötelesek

(vasárnap is egész nap), hogy az előlajstromozásnál elmaradt adatok pótolhatók legyenek.

Az összes szakszervezetek **folyó hó 26-án, azaz hétfő este 6 órára** a következő „Névjegyzékeket” 2-2 példányban terjeszték be a városparancsnoksághoz **Kossuth-utca 5 szám.**

1. Mindazon elvtársakat, kik katonailag ki vannak képezve és nélkülözhetők.
2. Azon elvtársakat, kik katonailag kiképezve nincsenek és szintén nélkülözhetők.

A névjegyzékek a következő rovatokat tartalmazzák: folyószám, volt rendlokozati név, csapatost, születési év, mikor vonult be megjegyzés.

A volt lívátásos tiszték és altiszték külön névjegyzékben veendőek fel.

Miskolc, 1919 május 24.

Városparancsnok.

8. kép. A szakszervezeti tagok jelentkezésére felszólító plakát

PARANCS.

Megparancsolom, hogy mindenki, kinek bir-
tokában bármilyen közlekedési eszköz
(teher- és személyszállító fogat, kocsí nélkül
ló, vagy ló nélkül kocsí, fiakker, talyiga, teher-
kocsí stb.) van, vasárnap, május hó 25-én
délelőtt 10 óráig a Vörösörparancsnokságnál
(Csabai-kapu, Vörösörlaktanya) jelentse be.

A parancs ellen vétők forradalmi törvény-
szék elé kerülnek.

Miskolcz, 1919 május 24.

Városparancsnok.

9. kép. A közlekedési eszközök
bejelentésére felszólító rendelet

Rendelet.

A Munkástanács Intéző Bizottsága nevé-
ben elrendelem, hogy

1. Az utcán három embernél több egy
csoportban nem tartózkodhat.

2. A kávéházak és vendéglők reggel
7 órától 9-ig, déli 12 órától 2-ig és este
6 órától 8-ig tarthatok nyitva.

3. Az utcán való tartózkodás este fél
9 óran tul szigorúan tilos. Csak szolgál-
lati érdekekből, ha ezt hivatalos igazol-
vánnyal igazolni tudja, van megengedve.

4. A villamos közlekedést további
intézkedésig beszüntetem.

5. Figyelmeztetem a város lakosságát,
hogy a közrendi, belső és vagyonbiztonság
fenntartása érdekében a kellő intézkedéseket
csak akkor van módomban megtenni, ha a
lakosság a város közterein, útszomságban a
legszükségesebb esetekben szabályosan tartó-
zkodik.

6. A rendhüteljességekkel figyelmeztetem,
hogy szellemes esetben rögtöníteli bíróság igent
kürtán a leghalálra méltóan fog ellenük eljárni.

**Mindazok, akik ezen rendeletem ellen
vétenek a rögtöníteli bíróság elé állít-
talanak és a leghalálra méltóan fognak velük
eljárni.**

Miskolcz, 1919. május 24.

Városparancsnok.

11. kép. A Munkástanács Intéző
Bizottságának rendeletei a román
megszállás előestéjén

Ifjumunkások!

Testvérek!

A moszkvai III. Internacionale felhívására **az egész világ Ifjumunkássága tüntetést rendez, június hó 25-én szerdán**, az entente gyalázatos támadásai, a magyarországi és oroszországi Tanácsköztársaságok vérbefojtása ellen.

A Kommunista Ifjumunkások Magyarországi Szövetségének Miskolczi Csoportja 1919. évi június hó 25-én, szerdán délután 5 órakor,

a Tetemvár-téren

nagy gyűlést tart.

A nagy gyűlés napirendje:

1. A nemzetközi mozgalom
2. Az entente támadása a Tanácsköztársaságok ellen.

A tagok a Batthyányi-utca 2. szám alatt lévő egyleti helyiség előtt gyülekeznek és onnan vonulnak fel a gyűlés helyére.

Tekintettel a nagyfontosságú gyűlésre, teljes számban jelenjünk meg.

Testvéri üdvözlettel:

Az ifjumunkások vezetősége.

*Az 1918—1919-es forradalmak idején Miskolcon kiadott plakátok adattára*⁵³

Sor- szám	Megjelenés ideje	A plakát jellege	Címe	Aláíró	Nyomda	Méret	Leltári szám
1.	Miskolc, 1918. október 21.	Felhívás	Munkások! Döntő harcok ideje jött reánk!	A Szociáldemokrata- párt végrehajtó bizottsága	Grossmann és Kapossy	56×79 cm	53.4139. 1/93.
2.	Miskolc, 1918. november 1.	Felhívás	Munkások! Polgárok! Katonák!	A Nemzeti Tanács miskolci végrehajtó bizottsága	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	50×77 cm	53.4139. 1/144.
3.	Miskolc, 1918. november 1.	Felhívás	Polgártársak! A Magyar Nemzeti Tanács az egész országra nézve átvette a kormányhatalmat	A Magyar Nemzeti Tanács miskolci végrehajtó bizottsága	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	46×63 cm	53.4139.1.
4.	Miskolc, 1918. november 1.	Felhívás	Felhívás a miskolci iparosokhoz!	Az elnökség	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30×43 cm	74.499.1.
5.	Miskolc, 1918. november 1.	Felhívás	Ne utazzunk	Dr. Szentpáli István, elnök Groszman Zsigmond, titkár	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32,5× 37,3 cm	69.79.9
6.	Miskolc, 1918. november 1.	Felhívás	Felhívás a szülőkhöz	Groszman Zsigmond, titkár dr. Szentpáli István, elnök Chavrák László, a Katona Tanács elnöke	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32×48 cm	53.4139. 1/69.
7.	Miskolc, 1918. november 1.	Rendelet	Szeszes italok kiszolgáltatása tilos!	Dr. Rimóczy József, főkapitány Reisinger Ferenc ügyv. elnök dr. Barta Jenő titkár	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30×43 cm	69.85.3.

Sorszám	Megjelenés ideje	A plakát jellege	Címe	Aláíró	Nyomda	Méret	Leltári szám
8.	Miskolc, 1918. november 1.	Felhívás	Munkások! Polgárok! Katonák! A forradalom győzedelmeskedett	Groszman Zsigmond, titkár dr. Szentpáli István, elnök Chavrák László, a Katona Tanács elnöke	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32×48 cm	69.79.6.
9.	Miskolc, 1918. november 2.	Felhívás	Katonák! Minden katona azonnal vonuljon be csapat- testéhez	Magyar Nemzeti Tanács Miskolci Végrehajtó Bizottsága	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32×46 cm	69.93.12.
10.	Miskolc, 1918. november 2.	Felhívás	A Magyar Nemzeti Tanács védelme alatt állunk!	Aláíró nélkül	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30×38 cm	74.500.1.
11.	Miskolc, 1918. november 2.	Felhívás	Borsodvármegye közönségéhez!	A Nemzeti Tanács	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	46×60 cm	53.4139. 1./164.
12.	Miskolc, 1918. november 2.	Felhívás	Magyar Katonák! Magyar Testvérek! Ne bátsd a másét!	A Nemzeti Tanács	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32,5× 48,5 cm	69.108.6
13.	Miskolc, 1918. november 2.	Rendelet	Katonák! Munkások! Polgárok! (A katonai egyenruha viseléséről.)	A Magyar Nemzeti Tanács miskolci végrehajtó bizottsága	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32×48 cm	53.4139. 1./106.
14.	Miskolc, 1918. november 2.	Felhívás	Katonák! Munkások! Polgárok! A Munka — Kenyér!	Miskolci Hatósági Munkaközvetítő	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	43×58 cm	53.4139. 1./152.
15.	Miskolc, 1918. november 2.	Felhívás	A polgárország fenntartásának költségeihez	Koos Samu elnök Wittich Andor titkár	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 47,5 cm	53.4139. 1./130.

Sorszám	Megjelenés ideje	A plakát jellege	Címe	Aláíró	Nyomda	Méret	Leltári szám
16.	Miskolc, 1918. november 3.	Hirdet- mény	A csendőrök fel- esküdtek a rendszerre	Batthyány s. k. belügyminiszter	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	29,7× 43 cm	53.4139. 1./82.
17.	Miskolc, 1918. november 4.	Kiáltvány	Munkások! Polgárok! A Magyar Hadügyminiszter elrendelte a nemzetőr- ség felállítását	Dr. Rimóczy József nemzetőrparancsnok. Reisinger Ferencz nemzetőrparancsnok		40×62 cm	53.4139. 1./158.
18.	Miskolc, 1918. november 4.	Felhívás	Rokkant katonák figyelmébe	A szervező-bizottság nevében: Barcza Ferenc dr. ügyvéd	László Ervin könyvnyomda	30×43 cm	53.4139. 1./133.
19.	Miskolc, 1918. november 4.	Felhívás	Fokozott gonddal őrizzük meg élelmi- szerjegyeinket	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30×46 cm	53.4139. 1./103.
20.	Miskolc, 1918. november 4.	Felhívás	Az adótartozások befizetése tárgyában	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	31× 47,4 cm	69.100.8.
21.	Miskolc, 1918. november 4.	Felhívás	Munkások! A munka felvétele biztosítani fogja a nyugalmat és a békét!	A Nemzeti Tanács miskolci végrehajtó bizottsága	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	31×48 cm	53.4139. 1./110.
22.	Miskolc, 1918. november 4.	Kiáltvány	a katonai és kincs- tári szerelvények, fegyverek beszo- gáltatásáról	A Nemzeti Tanács	Stanberger Bernát könyvnyomdája	32×48 cm	69.93.9.
23.	Miskolc, 1918. november 5.	Felhívás!	A tiszték és altiszték, kik nem léptek be a nemzetőrségbe, jelentkezzenek	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	74.501.1.

Sorszám	Megjelenés ideje	A plakát jellege	Címe	Aláíró	Nyomda	Méret	Leltári szám
24.	Miskolc, 1918. november 5.	Felhívás	a tisztek és altisztek nemzetőrségbe való belépéséről	Zsóry alispán	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	42× 59 cm	53.4139.1.
25.	Miskolc, 1918. november 6.	Hirdetmény	a rögtönbíráskodás kihirdetése	Kassai Katonai Parancsnokság	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	44× 68 cm	53.4139. 1./39.
26.	Miskolc, 1918. november 7.	Hirdetmény	a Nemzeti Tanács kötelezte a régi vármegyei kart tevékenységének ellátására	Zsóry György Borsod vármegye alispánja	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	49× 63 cm	74.502.1.
27.	Miskolc, 1918. november 8.	Felhívás	a hazatérő katonák egészségügyi vizsgálatra jelentkezzenek	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	69.93.5.
28.	Miskolc, 1918. november 9.	Hirdetmény	a házbérjövedelem bevallása tárgyában	A M. Kir. Pénzügyigazgatóság	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	36× 47,7 cm	69.100.7.
29.	Miskolc, 1918. november 9.	Hirdetmény	A nemzetőrség a rendőrség keretébe tartozik	Balogh, h. rendőrkapitány	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	53.4139. 1./83.
30.	Miskolc, 1918. november 10.	Hirdetmény	leszerelésről	10. honvéd pótzászlóalj parancsnokság	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	53.4139.1.
31.	Miskolc, 1918. november 11.	Felhívás	a hazatérő katonák fehérneművel történő ellátása érdekében	A Nemzeti Tanács	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	53.4139. 1./77.
32.	Miskolc, 1918. november 12.	Hirdetmény	a leszerelt katonák térjenek vissza csapat-egységeikhez	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	53.4139. 1./81.

Sorszám	Megjelenés ideje	A plakát jellege	Címe	Aláíró	Nyomda	Méret	Leltári szám
33.	Miskolc, 1918. november 13.	Hirdet- mény	Vasúti Biztosító Nemzetőrség felállításáról	A magyar hadügyminiszter	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	29,2× 43 cm	53.4139. 1./2.
34.	Miskolc, 1918. november 13.	Hirdet- mény	A hizlalt sertések levágási engedélyéről	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	69.81.54
35.	Budapest, 1918. november 13.	Kiáltvány	az ország összes nemzetőreihez!	Fényes László a magyar nemzetőrség biztosa	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	53× 63 cm	69.79.1.
36.	Miskolc, 1918. november 15.	Hirdet- mény	a rumkiosztás megkezdéséről	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	69.85.1.
37.	Miskolc, 1918. november 18.	Hirdet- mény	a borkészlet bejelentéséről	Miskolc thjf. város javadalmi hivatala	László könyvnyom- da részvénytársaság	30× 43 cm	69.100.10.
38.	Miskolc, 1918. november 19.	Felhívás	Polgártársak! Polgár- társnők! Az Országos Polgári Radikális Párt alakuló közgyűlése	Az Országos Polgári Radikális Párt mis- kolci szervező bizottsága	Stamberger Bernát könyvnyomdája	46× 62 cm	53.4139. 1./162.
39.	Budapest, 1918. november 22.	Felhívás	Ruhák, fehérneműk, cipők kötelező be- szolgáltatása a haza- térő katonák ellátása érdekében	A magyar népköz- társaság kormánya	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	58× 85 cm	53.4137. 1./4
40.	Miskolc, 1918. november 28.	Hirdet- mény	A leszerelt katonák ruházatának vise- léséről	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	53.4139. 1./80.
41.	Miskolc, 1918. december 1.	Hirdet- mény	A leszerelt katonák munkaközvetítéséről	Dr. Rimóczy r.-főkapitány	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	69.93.13

Sorszám	Megjelenés ideje	A plakát jellege	Címe	Aláíró	Nyomda	Méret	Leltári szám
42.	Budapest, 1918. december 3.	Felhívás	A vasmunkások, bányászok és napszámósok munkába állásáról	Malasits Géza munkügyi miniszteri biztos	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	69.83.1
43.	Miskolc, 1918. december 6.	Értesítés	A tejjüzetekben aprópénzzel fizessenek	Közélelmezési vállalat	Groszman Henrik könyvnyomdája	29,3× 42,4 cm	69.81.6.
44.	Miskolc, 1918. december	Értesítés	Burgonyajegyek beváltásáról	Közélelmezési vállalat	Groszman Henrik könyvnyomdája	29,5× 42,5 cm	53.4139. 1./111.
45.	Miskolc, 1918. december 15.	Szlovák—magyar nyelvű felhívás	Hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvak szövetségének alapításáról		Klein, Ludvig és Szelényi rt.	49× 63 cm	53.4139. 1./47.
46.	Miskolc, 1918. december 19.	Hirdetmény	a lakásszükség enyhítéséről	Dr. Dévényi Miklós, lakáshivatal elnöke	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	69.80.3.
47.	Miskolc, 1918. december 21.	Hirdetmény	Városi törvényhatósági bizottsági tagválasztás	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.		69.101.3.
48.	Miskolc, 1918. december 28.	Hirdetmény	A leszerelt katonák polgári ruhával való ellátásáról	Dr. Hodobay Sándor polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	69.93.7.
49.	Miskolc, 1918. december 31.	Hivatalos hirdetmény	A saját fogyasztású bor után átalányösszeg megállapítása	Miskolc thjf. város javadalmi hivatala	Stamberger Márkus könyvnyomdája	30× 43 cm	69.100.12
50.	Miskolc, 1919. január 4.	Hirdetmény	A polgári személyek felesleges ruházatukat a leszerelt katonák felszerelésére adják át	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein és Ludvig, Szelényi rt.	30× 43 cm	69.103.10

Sorszám	Megjelenés ideje	A plakát jellege	Címe	Aláíró	Nyomda	Méret	Leltári szám
51.	Miskolc, 1919. január 4.	Hirdet- mény	A ruhaneműek be- szolgáltatásáról	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	42× 59 cm	53.4139. 1./176.
52.	Miskolc, 1919. január 5.	Hirdet- mény	A február és márciusi liszt- és kenyérjegyek kiosztása	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	69.109.7.
53.	Miskolc, 1919. január 6.	Hirdet- mény	a hatósági élelmiszer- ellátás jogtalan igénybe vételéről	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	69.109.3
54.	Miskolc, 1919. január 7.	Hirdet- mény	A liszt és kenyérárak maximálásáról	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	31× 48 cm	53.4139. 1./31.
55.	Miskolc, 1919. január 8.	Hirdet- mény	A február és március havi lisztjegyek beváltása	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32,5× 48,5 cm	69.109.5.
56.	Miskolc, 1919. január 18.	Hirdet- mény	Az árdragító vissza- élések hatályosabb megtorlása tárgyában hozott 1919. évi XII. néptörvény	Dr Rimóczy rendőrfőkapitány	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	43× 59 cm	69.109.1.
57.	Miskolc, 1919. január 29.	Hirdet- mény	a február és március havi liszt-, kenyér és egyéb élelmiszerjegyek beváltása	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	43× 68 cm	53.4139. 1./184.
58.	Miskolc, 1919. február 1.	Hirdet- mény	A sertéshús, szalonna és egyéb sertéshús ké- szítmények árának maximálása	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt. .	30× 43 cm	53.4139. 1./49

Sorszám	Megjelenés ideje	A plakát jellege	Címe	Aláíró	Nyomda	Méret	Leltári szám
59.	Miskolc, 1919. február 7.	Hirdet- mény	a tűzifa árának maximálása	Dr. Hodobay Sándor, polgármester h.	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	53.4139. 1./52
60.	Miskolc, 1919. február 25.	Hirdet- mény	a leszerelt katonák ruhaellátásáról	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	69.103.8.
61.	Miskolc, é. n.	Felhívás	Az újonnan felállítandó önkéntes hadseregbe való belépésre	Magyar hadügy- miniszter	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	69.107.1
62.	Miskolc, 1919. március 6.	Felhívás	A Borsodi Rokkantszolgálat katonák, Hadiözvegyek és Hadiárvák Egyesületébe való belépésre	ö.zv. Szmutni Lászlóné, elnöknő, Barcza Ferencz dr. elnök	Braun Henrik könyv- nyomdája	30× 43 cm	53.4139. 1./189.
63.	Miskolc, 1919. március 8.	Hirdet- mény	A bankjegyek felülbélyegzéséről	Dr. Szentpáli István polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	53.4139. 1./46
64.	Miskolc, 1919. március 21.	Felhívás	Borsod megye és Miskolc város dolgozó népéhez! Ma éjjel Magyarország Tanácsköztársaságá alakult	Groszman Zsigmond, Pelyhe János, Reisinger Ferenc népbiztosok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	53.4139. 1./134.
65.	Miskolc, 1919. március 22.	Kiáltvány	Az összes hadirokkant, hadiözvegy, hadisérült, hadiárva testvéreinket felhívjuk, hogy március hó 23-án vasárnap Nagygyűlésen okvetlenül jelenjenek meg.	A Borsodi Hadirokkantak, Hadisérültek, Hadiözvegyek és árvák Egyesülete Elnöksége	Braun Henrik könyv- nyomdája	56× 83 cm	53.4139. 1./190.

Sorszám	Megjelenés ideje	A plakát jellege	Címe	Aláíró	Nyomda	Méret	Leltári szám
66.	Miskolc, 1919. március 22.	Hirdet- mény	Statárium halálbüntetésről	Dr. Rimóczy rendőr- főkapitány	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	43× 58 cm	53.4139. 1./180.
67.	Miskolc, 1919. április 1.	Rendelet	A lakberek központi begyűjtéséről	Dr. Dévényi Miklós v. közigazgatási biztos	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	69.110.1.
68.	Miskolc, 1919. április 10.	Hirdet- mény	a katonai ruházati és felszerelési cikkek lefoglalásáról	Direktórium	Balla Bertalan nyomdája	43× 59 cm	53.4139. 1./195.
59.	Miskolc, 1919. április	Parancs	A Direktórium biz- tosítja a vagyon és élet szabadságát	Miskolci Direktórium. Borsod megyei Direktórium. Szocia- lista Párt végrehajtó bizottsága	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	48× 62 cm	53.4139. 1./151.
70.	Miskolc, 1919. május 5.	Hirdet- mény	az üzletek nyitvatartásáról	A. Angiono ezredes állomásparancsnok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	33× 61 cm	53.4139. 1.D.
71.	Miskolc, 1919. május 7.	Hirdetés!	a katonai be- szállásolásról	Hofbauer Alfréd al- ezredes, térparancsnok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	48× 63 cm	69.110.2.
72.	Miskolc, 1919. május 7.	Hirdetés	a cseh—szlovák és osztrák—magyar bankjegyek érték- arányáról	Hofbauer Alfréd alezredes	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	52× 31 cm	53.4139. 1./61.
73.	1919. május 8. ⁵⁴	Kiáltvány	Szózat Miskolc népéhez	Zincone Attilio tábornok	kassai kiadású pla- kát	40× 70 cm	74.521.1.
74.	Miskolc, 1919. május 9.	Hirdetés	a város 16 éven felüli lakosainak össze- írásáról	Térparancsnokság	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	48× 63 cm	53.4139. 1./60.

Sorszám	Megjelenés ideje	A plakát jellege	Címe	Aláíró	Nyomda	Méret	Leltári szám
75.	Miskolc, 1919. május 10.	Hirdetés	a volt osztrák— magyar katonák összeírásáról	Cseh-szlovák Tér- parancsnokság	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	47× 63 cm	53.4139. 1./62.
76.	Miskolc, 1919. május 10.	Kiáltvány	Miskolc város közönségéhez	Zincone Attilio tábornok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	48× 63 cm	53.4139. 1./64.
77.	Miskolc, 1919. május 14.	Hirdet- mény	az aprópénz hiányról	Dr. Szentpáli István, polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 40 cm	53.4139. 1.C.
78.	Miskolc, 1919. május 13.	Hirdet- mény	az üres lakóhelyiségek bejelentéséről	Dr. Gotthilf a lakáshivatal elnöke	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	53.4139. 1./143.
79.	Miskolc, 1919. május 14.	Hirdet- mény	az aprópénz közszük- ségleti cikké nyilvánításáról	Dr. Szentpáli István, polgármester	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	53.4139. 1./48.
80.	Miskolc, 1919. május 19.	Kiáltvány	Miskolc város közönségéhez!	Térparancsnokság pol- gármesterhelyettes	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	43× 59 cm	53.4139. 1./73.
81.	é. n.	Rendelet	Landler belügyi nép- biztos hadtestparancs- nok rendeletei	Landler s. k.	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	58× 65 cm	53.4139. 1./188.
82.	Miskolc, 1919. május 21.	Hirdet- mény	A III. hadtest forra- dalmi törvényszékének hatásköréről	Szöcs Áron s. k. a III. hadtest forra- dalmi törvényszéké- nek elnöke	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	48× 65 cm	53.4139. 1./174.
83.	Miskolc, 1919. május 21.	Rendelet	a szeszitalok fogyasztásának megtiltásáról	Direktórium	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	46× 63 cm	53.4139. 1./170.
84.	Miskolc, 1919. május 21.	Rendelet	a statáriumot elrendeljük	A miskolci Direktórium	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	48× 63 cm	53.4139. 1./172.

Sorszám	Megjelenés ideje	A plakát jellege	Címe	Aláíró	Nyomda	Méret	Leltári szám
85.	Miskolc, 1919. május 21.	Felhívás	a szakszervezeti tagok munkásezredekbe való belépéséről	A szakszervezeti bizottság	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	74.522.1.
86.	Miskolc, 1919. május 22.	Parancs	a légvédelemről	Domján, városparancsnok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	48× 63 cm	53.4139. 1./85.
87.	Miskolc, 1919. május 22.	Felhívás	élelmiszerek és katonai felszerelések beszállításáról	Direktórium	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	53.4139. 1./55.
88.	Miskolc, 1919. május 22.	Parancs	Repülőgépekre csak az ezen feladattal ki- rendelt osztag tüzelhet	Domján, városparancsnok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	48× 63 cm	53.4139. 1./185.
89.	Miskolc, 1919. május 24.	Parancs	a közlekedési eszközök bejelentéséről	Városparancsnok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	48× 63 cm	53.4139. 1./58.
90.	Miskolc, 1919. május 24.	Parancs!	a fegyverek beszállításáról	Városparancsnok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32× 47 cm	53.4139. 1./10.
91.	Miskolc, 1919. május 24.	Parancs	a szakszervezeti tagok összeírásáról	Városparancsnok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	33× 46 cm	53.4139. 1./12.
92.	Miskolc, 1919. május 25.	Parancs	látcsövek beszállításáról	Városparancsnok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32× 48 cm	53.4139. 1./11.
93.	é. n.	Felhívás	Fehérneműt a Vörös Hadseregnek!	Városparancsnok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	33× 48 cm	53.4139. 1./127.
94.	é. n.	Parancs	a volt tartalékos tisztek és tisztjelöltek jelentkezzenek	Városparancsnok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 40 cm	74.523.1.

Sorszám	Megjelenés ideje	A plakát jellege	Címe	Aláíró	Nyomda	Méret	Leltári szám
95.	é. n.	Felhívás	A Vörös Hadseregbe belépni óhajtó tartalékos tisztek és tisztjelöltek jelentkezéséről	Katonai városparancsnokság	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32× 48 cm	53.4139. 1./129.
96.	Miskolc, 1919. május 29.	Rendelet	a szabad betétekről	Munkástanács Intéző Bizottsága. Hirossik János, kormányzótanácsi biztos	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32× 48 cm	53.4139. 1./25.
97.	é. n.	Figyelmeztetés	a talált lövedékek beszolgáltatásáról	aláírás nélkül	László könyvnyomda részvénytársaság	31× 43 cm	53.4193. 1./137.
98.	Miskolc, 1919. május 28.	Parancs	az összes benzinkészetek bejelentendők	Katonai városparancsnok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32× 48 cm	53.4139. 1./13.
99.	Miskolc, 1919. május 28.	Parancs	az összes autók, autóalkatrészek, gumik és kerékpárok bejelentendők	Katonai városparancsnok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32× 48 cm	53.4139. 1./14.
100.	Miskolc, 1919. május 31.	Felhívás	a rokkantak, özvegyek és árvák jelentkezéséről	a miskolci munkástanács intéző bizottsága	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	53.4139. 1./53.
101.	Miskolc, 1919. június 1.	Rendelet	az 500 koronán felüli értékű tárgyak és ékszerek igénybevételéről	Munkás- és katonatanács intéző bizottsága Hirossik János, kormányzótanácsi biztos	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32× 46 cm	53.4139. 1./24.
102.	Miskolc, 1919. június 1.	Rendelet	Ékszerek beszolgáltatása	Munkás- és katonatanács intéző bizottsága. Hirossik János, kormányzótanácsi biztos	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32× 48 cm	53.4139. 1./9.

Sorszám	Megjelenés ideje	A plakát jellege	Címe	Aláíró	Nyomda	Méret	Leltári szám
103.	é. n.	Parancs	fehéreneműek beszo- lgáltatásáról	Katonai város- városparancsnokság	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	33× 47 cm	53.4139. 1./125.
104.	Miskolc, 1919. június 2.	Felhívás	lovaskatonák jelent- kezzenek huszárnak	Katonai városparancs- nokság	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32× 48 cm	53.4139. 1./17.
105.	é. n.	Parancs	a bevonulásról	Városparancsnok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32× 48 cm	53.4139. 1./123.
106.	é. n.	Hirdet- mény	az értékpapírok be- szolgáltatásáról	Reisinger elnök	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	53.4139. 1./132.
107.	Miskolc, 1919. június 6.	Felhívás	a Miskolcra eltávo- zottak bejelentéséről	A III. hadtest forra- dalmi törvényszékének vádbiztosa	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32× 48 cm	53.4139. 1./18.
108.	é. n.	Parancs	a lovak és lószerszá- mok bejelentésére	Direktórium	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	33× 47 cm	53.4139. 1./124.
109.	é. n.	Hirdet- mény	Osztrák—Magyar Bank által kibocsátott bankjegyek bevoná- sáról	Állami Pénzügyigazga- tóság. Munkástanács intéző bizottsága	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	48× 63 cm	53.4139. 1./173.
110.	Miskolc, 1919. június 14.	Parancs	katonaruhák be- szolgáltatásáról	Krempánszky s. k. politikai biztos. Dr. Rimóczy s. k., vörösőr ezred- parancsnok.	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32× 48 cm	53.4139. 1./15.
111.	Miskolc, 1919. június 17.	Hirdet- mény	A lisztért követelhető legmagasabb árakról	Városi Intéző Bizott- ság	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm	53.4139. 1./39.
112.	Miskolc, 1919. június 23.	Hirdet- mény	a mozgósításról	A miskolci munkás- tanács intéző bizott- sága Kenderes Pál s. k. kormányzó- tanácsi biztos	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	43,5× 58 cm	53.4139. 1./1.

Sorszám	Megjelenés ideje	A plakát jellege	Címe	Aláíró	Nyomda	Méret	Leltári szám
113.	Miskolc, 1919. június 23.	Hirdetmény	általános mozgósításról	Kenderes Pál s. k. kormányzótanácsi biztos. Borsod megye és Miskolc város Direktórium	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	43,5× 58 cm	53.4139. 1./183.
114.	Miskolc, 1919. július 4.	Rendelet	a nyilvános helyiségek nyitvatartásáról	Munkástanács Intéző Bizottsága	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32× 48 cm	53.4139. 1./19.
115.	é. n.	Hirdetmény	Kun Béla előadásáról	A szocialista-kommunista munkások magyarországi pártjának miskolci végrehajtó bizottsága	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	43× 54 cm	74.524.1.
116.	é. n.	Hirdetmény	a Kommunista Ifjúsómunkások Magyarországi Szövetségének Miskolci Csoportja nagygyűléséről	Az ifjúsómunkások vezetősége	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32× 48 cm	53.4139. 1./119.
117.	é. n.	Hirdetmény	Ma délután a románok a várost megszállják	Városi Intéző Bizottság	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	30× 43 cm.	69.106.5.
118.	é. n.	Rendelet	a partizánakciók megtorlásáról	Mardarescu tábornok Panaitescu tábornok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	43× 64 cm	53.4139. 1./67.
119.	Miskolc, 1919. augusztus 3.	Rendelet	az üzletek nyitvatartásáról	Városparancsnok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	32× 48 cm	53.4139. 1./26.
120.	Miskolc, 1919. augusztus 3.	Rendelet	az üzletek nyitvatartásáról	Városparancsnok	Klein, Ludvig és Szelényi rt.	23× 31 cm	74.525.1.

*DIE MISKOLCER EREIGNISSE DER REVOLUTION
VON 1918—19 IM SPIEGEL DER PLAKATE
(Auszug)*

Während der bürgerlich-demokratischen Revolution von 1918—19 und der Räterepublik unterstützten die in Miskolc hergestellten Plakate die Aufklärung der Massen. Das entwickelte Druckereiwesen in Miskolc war eine Voraussetzung für die Herstellung des zahlenmässig grossen Plakatmaterials. Die meisten Plakate wurden in der Druckerei „Klein, Ludvig und Szélnyi A. G.“ gedruckt, die aus der Vereinigung der beiden bedeutendsten Miskolczer Druckereien hervorgegangen war. Unter den 1261 ungarischen Druckereien nahm sie den 21. Platz ein.

In erster Linie wurden Plakate in ungarischer Sprache gedruckt, aber während der tschechischen und rumänischen Besatzung auch in tschechischer, rumänischer, deutscher und italienischer Sprache. Den lokalgeschichtlichen Quellenwert der Plakate ausnutzend, verfolgt die Studie die Miskolczer Ereignisse der Revolutionen von 1918—19 und bietet Gelegenheit zur Verfeinerung des geprägten Bildes. Gleichzeitig ist sie bemüht, die Wirkung der Plakate in bezug auf die Massenaufklärung und Stimmung der Volksmassen zu messen.

Die Plakate informierten in erster Linie über die schweren wirtschaftlichen Probleme während der bürgerlich-demokratischen Revolution und der Räterepublik, sie geben aber auch ein Bild über den Aufbau und die Arbeit der revolutionären Machtorgane. Klar zu erkennen sind die wachsende Bedeutung der allgemeinen und speziellen Züge der Miskolczer revolutionären Bewegungen, die Koexistenz der revolutionären Machtorgane, das Ansehen des rechtsgerichteten Vorsitzenden der städtischen Sozialdemokratischen Partei, Ferenc Reisingers oder die verräterische Haltung der Sozialdemokraten, als sie am Vorabend der tschechischen Besatzung auf die bewaffnete Verteidigung der Stadt verzichteten.

Die Plakate werden von den führenden Organen der Revolution herausgegeben: Vom Exekutivkomitee des Nationalrates, vom Militärtrat, vom Direktorium, vom Städtischen Inspektionskomitee des Arbeiterrates. In vielen Fällen ist Dr. István Szentpáli, der Leiter des städtischen Verwaltungsapparates, der Unterzeichner. Nach der Beendigung der tschechischen Herrschaft, als das Proletariat seine lakolen Organe neuorganisiert, gibt auch der Volkskommissar Jenő Landler, Befehlshaber des III. Regiments, Verordnungen heraus.

Die Annexionsbestrebungen der tschechischen Besatzer sind auch zu erkennen, denn sie gaben Verordnungen zur Registrierung der Bevölkerung und zur Übernahme vom Eisenbahn und Post heraus. Die Aufrufe, die die

oberste Militärbehörde zu der Beruhigung Bevölkerung herausgab, unterstreichen die Annahme.

Zu Beginn der bürgerlich-demokratischen Revolution hielten die revolutionär gehaltenen Plakate die Stimmung der Massen auf dem Höhepunkt, bis zur Durchführung der Anweisungen und bis zum Ausbau der Machtorgane. Ab Mitte November war die Dämpfung der Massenstimmung das Ziel. Während der Räterepublik hielten die Plakate die Stimmung der Massen auf dem Höhepunkt. Beim Bestreben, ihre Verordnungen durchzuführen, appellierten die Plakate der bürgerlichen Revolution an vaterländische Gefühle, die Plakate der Räterepublik drohten mit dem revolutionären Gerichtshof.

Die Untersuchung des Plakatmaterials beweist auf jeden Fall, dass die Revolutionen von 1918—1919 einen Wendepunkt darstellten in der Geschichte der Miskolcer Arbeiterbewegung.

László Veres